

tere end tidligere har kunnet tilbagelægge de forskjellige Stadier gennem Klasferne. Men medens de to sidste Afdelinger, Statskolen med 124 Disciple og Elementarskolen med 80 Disciple, ere fastordnede, er derimod den første, Smaaskolen med 36 Disciple, ganske afhængig af min Embedstid. Den henfygnende Tilstand, hvori Skolen var, da jeg overtog Rektoratet, og den Vanstælighed, jeg har haft med at arbejde den op, skyldes vist for en ikke ringe Del den Omstændighed, at den nuværende Tredeling den Gang ikke fandtes. Thi man kan ikke sammenligne en Statskole i Kjøbenhavn, Odense, Aalborg og lignende Byer med en i en lille By paa næppe 3000 Indbyggere. Her gjør ganske andre Faktorer sig gjældende. Jeg andrager derfor paa, at der i den nye Bygning maa indrettes 2 eller 3 Værelser til Smaaskolen, hver til 20 Disciple, medens Rektors Værelser i den nye Bygning indskræntes i Forhold hertil. Det er kun ved store Opoffrelser, ogsaa i økonomisk Henseende, fra min og Bestyrerindens Side, at Smaaskolen endelig i de to sidste Aar har opnaaet en saadan Udvikling, at hver af dens smaa Klasseværelser ikke godt kan rumme flere Disciple. — Da der mulig hos det høie Ministerium kunde reise sig Betæneligheder paa Grund af Udgifterne til dette Tillæg, tillader jeg mig at henvise til nedenstaaende Opgjørelser, hvoraf det formentlig vil blive indlysende, at det er saa langt fra, at Staten vil lide Tab herved, at den tværtimod høster ikke ringe Fordel ved Forbindelsen af de tre Skoler. I Aaret 1875, da jeg begyndte at arbejde for den nye Ordning, vare Skolekontingenterne i Statskolen 4,620 Kr., 1883 derimod i samme Afdeling 10,988 Kr. Lærerlønnen var 1875 27,063 Kr., i Aaret 1883 28,717 Kr., saa at Staten som Følge af Forbindelsen har haft en ren Merindtægt af 5000 Kr. i dette enkelte Aar.

Frederiksborg lærde Skole, den 20de April 1884.

allerærbødigst
E. Berg.

Til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

II.

Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler og høiere Realskoler.
11te Mai 1884.

Bed Skrivelse af 25de April d. A. har Ministeriet afsøket Inspektionen Omtringer om det hermed tilbagefølgende Andragende fra Rektor Berg om, at der ved en Ombygning af Frederiksborg Skoles Bagbygning maa blive indrettet to eller tre Værelser til Værksteder for Disciplene.

Andragendet gaar ud paa tre Ting: 1) selve Ombygningen, 2) Indretningen af Værkstederne og 3) af to eller tre Værelser til Brug for den saakaldte „Smaaskole“. Skjøndt Ministeriets Forlangende kun gaar ud paa det andet Punkt, skal dog Inspektionen derhos tillade sig at yttre et Par Ord om det tredie ogsaa.

Den i Forhold til Landets Behov af Kandidater til Embedsstillinger og dermed i Klasse staaende Kald (som Læger, Sagførere, Lærere, Ingeniører osv.) urimelig stærkt voxende Tilgang af Studerende, hvoraf kun en forholdsvis lille Del efter Afgangsexamen søger over i Livsstillinger, hvortil ikke kræves de Kundskaber, Univerfitetsstudierne give (som Kunst, Krigstjeneste, Handel, Industri, Haandværk), maa vistnok fremkalde Betæneligheder, som man gjør vel i at stræbe hævdede ved ethvert Middel, der kan lede Sværmen bort fra saadanne Studier. Det kan heller ikke nægtes, at den Studerendes Overbevisning om at have gjort sin Pligt ved Indsamlingen af Kundskaber, nærer Fordringen paa at faae sin Løn i en i taalelig god Tid betrygget Livsstilling, selv om denne giver ringere Aaar end mængden anden mere fri Virksomhed; den stærke Tilgang af Studerende skaber en Konfurrence, som bereder mange store Støffelser, skaber lige saa mange Misfornoiede og hyder mange en i Forhold til deres Kundskaber alfor tarvelig Tilværelse. Det har endelig ogsaa sin Rigtighed, at det ikke blot er i materiel Henseende, vor Tid haster stærkt mod de Maal, den tilstræber, men at det lige saa meget gjælder i aandelig Henseende til ikke